

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS GODA LOCEKLIS IMANTS KOKARS

16.08.1921–24.11.2011

Divdesmitā gadsimta latviešu kultūras vēsturē izcilu cēsnieku — mūzikas darbinieku — nav mazums. Būs vairāki simti... Viņu lepno, spožo rindu pašā avangardā neapšaubāmi stāv Skolotāju institūta 1946. g. absolvents — talantīgo Gulbenes diviņu vecākais — Imants Kokars.

Smaidīgo, lustīgo zēnu iepazīnu vēl tajos tālajos pēckara pirmajos gados, kad divām ūdenslāsēm līdzīgie brāļi Kokari drasēja pa mūsu jaunības pilsētiņas līkloču ieliņām, likdami straujāk iepukstēties ne vienas vien *bērzaīnietes*, Cēsu *videnes* vai vietējās *muziķenes* meičas sirsniņai. Jo puīši bija izskatīgi. Asprātīgi. No viņiem staroja dzīvesprieka pārpilna vitalitāte. Leģendas. Anekdotas. Asprātīgu gadījumu aprakstījumi. Cēsnieku vidū sevišķi iemīļoti bija plaši izplatītie, jaut-

rie nostāsti par Kokaru izskata neatšifrējamo sakritību tad, kad Imantam blakus nebija redzams brālis Gido un otrādi. Kad diviņi, izmantodami savu neatpazīstamību, draudzīgi viens otram kārtēja gan eksāmenu, gan dažādas citādas — pat ar meitenēm norunāto randiņu lietas...

Pirmo muzikālo cīņu nesalauztā pārdrošība

Toreiz Cēsis un to apriņķa daudzie kori, tāpat kā viņu diriģenti, dega 1948. g. vasarā gaidāmo Dziesmu svētku sagatavošanas un pilsētā gaidāmā dziesmu kara notikumu sajūsmībā. Jo kādu gadu iepriekš sabiedrība bija pārliecinājusies, ka pilsētas spēcīgāko jaukto koru vidū noteikti ir divi visspožākie: Cēsu Kultūras nama jau daudz pieredzējuši dziedoņu saime un savā koncertdarbībā vēl pazaļā, bet priekšnesuma spilgtumā tāpēc ne mazāk daudzsološā Cēsu Skolotāju institūta jauniešu vienība. Pirmās priekšgalā atradās Cēsu Mūzikas vidusskolas labi pazīstamais pedagogs — Jāzepa Vītola laiku Latvijas konservatorijā brīvmākslinieka grādu ieguvušais trompetists, pūtējorķestra diriģents Kārlis Ozols (1906–1994), bet otro vadīja viņa skolnieks — Mūzikas vidusskolas kordiniģēšanas klases audzēknis Imants Kokars, Cēsu Skolotāju institūtu nesen absolvējušais fizikas–matemātikas skolotājs. Ja dziesmu karš būtu zirgu skriešanas sacīkstes, kurās par gaidāmo uzvarētāju tiktu riskēts ar naudas summu likmēm, tad nav šaubu — Kārļa Ozola likme būtu rēķināma tūkstošos. Jo kurš gan saprātīgs mūzikas interesents riskētu ar savu jau tā paplāno naudas maciņu mazpazīstama kordiniģentiņa neiespējamajai muzikālo cīņu uzvarai...?

Tā arī notika. Dziesmu svētku vēstures

norīšu aizrauts, 1948. g. jūnijā braucu no Rīgas uz Cēsim. Klausījos Kultūras nama zālē toreizējā Cēsu apriņķa daudzo koru un korišu cīkstēšanos par augstāko vietu dziesmu karā, reizē par tiesībām jūlijā nokļūt Rīgā un piedalīties republikāniskajā koru sacensībā. Kārļa Ozola koristi ar gavilēm tika sveikti kā uzvarētāji. Par mazpazīstamajiem kokariešiem arī gavilēja klausītāju rindās esošā jaunatne (es biju tās pulkā!), bet bargā dziesmukara žūrija mūsu skaļajiem aplausiem vērbu nepievērsa. Cēsu Kultūras nama jauktajam korim pirmā vieta! Institūtniekiem tikai otrā. Tomēr vienalga — arī viņiem brauciens uz Rīgu bija nodrošināts. Jaunā diriģenta un viņa koristu varenā, vīrišķīgā dūša — kā arvien — bija liela, tas Imanta Kokara mākslinieciskajai personībai bija raksturīgs līdz pat mūža galam. Pārdoša ticība nākamībai nesalauzta, ne pie kādiem apstākļiem neaptumšota...

Dziesmu karu atšķirība

Labi atceros, ar kādu sirds drebēšanu 1948. g. jūlijā sēdēju interesentu pārpildītājā LU Lielajā aulā, gaidot savējo — cēsnieku uzstāšanos. Kārlis Ozols, manu Cēsu Mūzikas vidusskolas gadu teorētisko zināšanu skolotājs, bija viena no Mūzikas skolas pirmajām un lielākajām autoritātēm. Kā gan es viņam vēlētu neveiksmi?! Bet Imants Kokars bija Cēsu jaunatnes elks. Kā varēju viņam un viņa nepretenciozi vienkāršajās tautiskajās drānās tērtajām Cēsu meitenēm (ar simpātiskajiem, svaigi pīto pipenišu vainadziņiem galvā) un draugiem — Cēsu puīšiem, negribēt uzvaru?!...

Kāds prieks! Kāda liksme! Un viņi uzvarēja! Satrieca profesionālo žūriju ar brīnumatraisīto, jauneklīgi dedzīgo, agrāk vēl nedzirdēti patieso sacensību, obligātās “Gaismas pils” priekšnesumu. Tas bija *furors*..!

Mūsu Dziesmu svētku pētījumos, Cēsu Skolotāju institūta vēstures, kora “Beverīna” darbības un brāļu Kokaru biogrāfijas grāmatās par visu to jau ir ne mazums rakstīts. ASV rakstu krājuma “Latvju Mūzika” slejās

šī neaizmirstamā notikuma ietekmē esmu mēģinājis vilkt paralēles 1873. g. I Vispārējo Dziesmu svētku dziesmu kara fenomenam, kad nevienam nepazīstamā Valkas Skolotāju semināra tautskolotājs — Mazsalacas ērgelnieks — cimzietis Pēteris Hincenbergs (1832–1904) ar savu nelielo vīru koriņi plūca uzvaras laurus tikpat negaidīti un pārsteidzoši kā latviešu muzikālajai sabiedrībai pilnīgi svešais Imants Kokars. Starpība tikai tā, ka mazsalacietis ne otro, ne tālāko Dziesmu svētku vēsturē nekad vairs izcilību vidū netiek pieminēts. Viņš it kā pazūd. Toties publiku pārsteigušajam cēsniekam 1948. g. ar desmito Dziesmu svētku uzvaru spožā muzikālā karjera tikai nu īsti sākas. Drīz tā savijas roku rokā ar Gido Kokaru un viņa “Daili”, tāpat abu brāļu vēl citu izloloto vienību (arī “Beverīnas”, “Dziedoņa”) nemitīgo uzvaru triumfu, kuru kopš žilbinošajiem panākumiem Itālijā 1974. g. ar nepārtraukto starptautisko konkursu uzvarām kā Eiropā, tā Āzijā vainago Imanta un Gido radītais Rīgas pasauleslavināis kamerkoris “Ave Sol”.

Līdz ar 21. gs. sākumu tēva Imanta un mātes Edītes iemūžinātās “Ave Sol” tradīcijas turpina attīstīt un pilnveidot dēls Uldis Kokars. Lieliskas, apbrīnojami vitālas ģimenes slavas spozme joprojām mirdz. Tāpat kā paša Imanta Kokara radošo panākumu pārpilnie darbi mūsu mūzikas vēsturē jau sen zelta burtiem ierakstīti — J. Vītola LVK vadībā, LMA izveidē, Vispārējo latviešu Dziesmu svētku virsvadībā, latviešu kordziesmu unikālās “Antoloģijas” 12 sējumu izstrādē un vēl citās jomās. Tomēr viens jautājums arvien paliek. Mūzikas pētnieku nesasummēts. Neizanalizēts.

Cik apbalvojumu, medaļu, ordeņu, Goda nosaukumu un cik tad gan pašmāju, gan ārzemju konkursu godalgu ar saviem lieliskajiem jauktajiem, vīru un kamerkoriem pusgadsimta dziesmotājās ciņās Cēsu un visas latvju mūzikas kultūras lepnums — Imants Kokars — brīnumražīgajā mūžā ir izpelnījies?

Oļģerts Grāvītis